

Vec C-186/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

26. február 2019

Vnútroštátny súd:

Hoge Raad der Nederlanden

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

22. február 2019

Navrhovateľky v konaní o kasačnej sťažnosti:

Supreme Site Services GmbH

Supreme Fuels GmbH & Co KG

Supreme Fuels Trading Fze

Odporkyňa v konaní o kasačnej sťažnosti:

Supreme Headquarters Allied Powers Europe

Predmet konania vo veci samej

Predmetom konania vo veci samej je kasačná sťažnosť. Odporkyňou v konaní o kasačnej sťažnosti je medzinárodná organizácia, konkrétne Supreme Headquarters Allied Powers Europe (ďalej len „SHAPE“). Konanie vo veci samej sa týka návrhu organizácie SHAPE na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby [zablokovania účtu], ktoré nariadil voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia, Holandsko) vo vzťahu k finančným prostriedkom organizácie SHAPE uloženým na belgickom účte. Vnútroštátny súd *ex offio* skúma, či má právomoc konať v tejto veci.

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ sa týka výkladu pojmu občianske a obchodné veci v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 (označovaného aj ako „nariadenie Brusel Ia“) a dosahu článku 24 bodu 5 tohto nariadenia, ktorý upravuje „výkon rozsudku“. Tieto pojmy sú relevantné v prípade, v ktorom medzinárodná organizácia, konkrétne SHAPE, podala návrh na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby s odvolaním sa na svoju exekučnú imunitu.

Prejudiciálne otázky

1. a) Má sa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1) vykladať v tom zmysle, že vec, akou je prejednávaná vec, v ktorej medzinárodná organizácia navrhuje i) zrušiť zaistenie pohľadávky u tretej osoby, ktoré v inom členskom štáte vykonala protistrana, a ii) uložiť protistrane zákaz opätovného zaistenia pohľadávky na základe tých istých skutkových okolností, pričom tieto návrhy sú založené na námietke týkajúcej sa exekučnej imunity, sa má úplne alebo čiastočne považovať za občiansku alebo obchodnú vec v zmysle článku 1 ods. 1 tohto nariadenia?

1. b) Má pre zodpovedanie prvej otázky písm. a) význam – a ak áno, aký – skutočnosť, že súd členského štátu povolil zaistenie pohľadávky z dôvodu nároku, ktorý má protistrana podľa jej názoru voči tejto medzinárodnej organizácii, ktorý je v tomto členskom štáte predmetom konania vo veci samej a ktorý sa týka zmluvného sporu súvisiaceho s platbou za pohonné látky, ktoré boli dodané pre mierovú misiu vykonávanú medzinárodnou organizáciou prepojenou s uvedenou medzinárodnou organizáciou?

2. a) V prípade, ak bude odpoveď na prvú otázku písm. a) kladná: Má sa článok 24 bod 5 nariadenia č. 1215/2012 vykladať v tom zmysle, že v prípade, v ktorom súd členského štátu povolil zaistenie pohľadávky u tretej osoby a toto zaistenie následne bolo vykonané v inom členskom štáte, majú sudy členského štátu, v ktorom bolo vykonané zaistenie pohľadávky u tretej osoby, výlučnú právomoc rozhodnúť o návrhu na zrušenie tohto zaistenia?

2. b) Má pre zodpovedanie druhej otázky písm. a) význam – a ak áno, aký – skutočnosť, že táto medzinárodná organizácia v rámci svojho návrhu na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby vznesla námietku týkajúcu sa exekučnej imunity?

3. V prípade, ak má pre zodpovedanie otázky, či ide o občiansku alebo obchodnú vec v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 1215/2012, resp. či ide o návrh, ktorý spadá do pôsobnosti článku 24 bodu 5 tohto nariadenia, význam skutočnosť, že medzinárodná organizácia v rámci svojich návrhov uplatnila námietku týkajúcu sa exekučnej imunity, do akej miery je súd, ktorému bola vec predložená, povinný preskúmať, či bola táto námietka vznesená oprávnene, a platí pri tomto skúmaní pravidlo, že súd musí posúdiť všetky skutočnosti, ktoré má k dispozícii, vrátane prípadných námietok predložených protistranou, alebo iné pravidlo?

Uvádzané predpisy práva Únie

Článok 1 ods. 1 a článok 24 bod 5 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (prepracované znenie)

Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 SHAPE je medzinárodná organizácia, ktorá bola zriadená podľa protokolu z 28. augusta 1952 o právnom postavení medzinárodných vojenských veliteľstiev zriadených na základe Severoatlantickej zmluvy (Protocol on the status of international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty). V Brunssume (Holandsko) sa nachádza regionálne veliteľstvo, ktoré je podriadené organizácii SHAPE, konkrétne Allied Joint Force Command Brunssum (ďalej len „JFCB“).
- 2 Navrhovateľky v konaní o kasačnej sťažnosti sa ďalej spoločne označujú ako spoločnosť „Supreme“. Supreme dodala organizácii SHAPE okrem iného pohonné látky. Na základe určitého typu fiduciárnej zmluvy, ktorá sa nazýva „escrow agreement“, bol na platby určené spoločnosti Supreme založený osobitný viazaný účet („escrow account“) spravovaný treťou osobou. Supreme musela po finančných kontrolách, ktoré boli u nej vykonané, vrátiť na tento účet okrem iného 122 miliónov amerických dolárov. V prípade skupiny podnikov, ku ktorej patrí Supreme, existuje podozrenie zo spáchania podvodu so značnou škodou

v súvislosti s dodávkami pohonných látok a účtovaním nákladov v rámci misie ISAF, ktorú vedie NATO v Afganistane.

- 3 Supreme podala koncom roka 2015 na Rechtbank Limburg (Okresný súd Limburg, Holandsko) žalobu proti organizácii SHAPE a JFCB. Supreme navrhla určiť, že má nárok na zaplatenie viacerých súm a že SHAPE a JFCB sú povinné zabezpečiť, aby tieto sumy boli zaplatené prostredníctvom viazaného účtu. SHAPE a JFCB v rámci námietky nedostatku právomoci navrhli, aby rechtbank (okresný súd) rozhodol, že nemá právomoc. Odvolali sa pritom na zásadu súdnej imunity. Rechtbank (okresný súd) však rozsudkom z 8. februára 2017 rozhodol, že má právomoc, pričom SHAPE podala odvolanie proti tomuto rozsudku.
- 4 Medzitým voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia) na Rechtbank Limburg (Okresný súd Limburg) povolil spoločnosti Supreme zaistenie pohľadávky vo vzťahu k časti finančných prostriedkov uložených na viazanom účte vedenom v banke BNP Paribas v Bruseli (Belgicko). Následne SHAPE v ďalšom konaní, v ktorom sa teraz kladú prejudiciálne otázky, navrhla okrem iného zrušiť toto zaistenie pohľadávky a uložiť spoločnosti Supreme zákaz vykonať ďalšie zaistenia pohľadávky vo vzťahu k finančným prostriedkom uloženým na viazanom účte. Voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia) tomuto návrhu vyhovel, pričom toto rozhodnutie potvrdil aj Gerechtshof 's-Hertogenbosch (Odvolací súd 's-Hertogenbosch, Holandsko). Supreme podala kasačnú sťažnosť. Supreme pritom nenapadla rozhodnutie Gerechtshof (odvolací súd), že je daná právomoc holandských súdov. Vnútroštátny súd však zastáva názor, že podľa článku 27 nariadenia č. 1215/2012 musí *ex offico* preskúmať, či má v prejednávanom prípade podľa článku 24 tohto nariadenia výlučnú právomoc súd iného členského štátu.
- 5 Belgický sudca medzitým vykonal tento rozsudok, ktorý vydal voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia) a nadväzujúci rozsudok, ktorý vydal Gerechtshof (odvolací súd). Napriek tomu má Supreme naďalej právny záujem na podanej kasačnej sťažnosti. Voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia) totiž zrušil nielen zaistenie pohľadávky, ale tiež zakázal spoločnosti Supreme vykonať ďalšie zaistenia pohľadávky vo vzťahu k viazanému účtu. Gerechtshof (odvolací súd) potvrdil rozsudok voorzieningenrechter (sudca pre predbežné opatrenia) v oboch bodoch a zaviazal spoločnosť Supreme na náhradu trov odvolacieho konania. Supreme má v každom prípade právny záujem na podanej kasačnej sťažnosti v rozsahu, v akom sa táto sťažnosť týka zákazu opätovného zaistenia pohľadávky a uloženia povinnosti nahradiť trovy odvolacieho konania.

Základné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 6 Na účely odôvodnenia podaných návrhov sa SHAPE odvolala okrem iného na svoju exekučnú imunitu. Vnútroštátny súd zastáva názor, že imunita uplatnená

organizáciou SHAPE môže byť relevantnou okolnosťou pri skúmaní právomoci, ktoré sa má vykonať *ex offo*.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 7 Vnútroštátny súd konštatuje, že podľa článku 27 nariadenia č. 1215/2012 musí *ex offo* preskúmať svoju právomoc a pri tomto skúmaní nie je viazaný uvedenými kasačnými dôvodmi (rozsudok z 15. novembra 1983, Duijnste, 288/82, EU:C:1983:326, bod 15).
- 8 Na tento účel musí vnútroštátny súd preskúmať, či článok 24 bod 5 nariadenia č. 1215/2012 upravujúci „výkon rozsudku“, ktorý patrí do výlučnej právomoci súdov členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať, platí aj pre návrh organizácie SHAPE na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby. V prípade kladnej odpovede na túto otázku patrí návrh organizácie SHAPE na zrušenie do výlučnej právomoci belgických súdov, lebo Supreme vykonala zaistenie pohľadávky v banke BNP Paribas v Bruseli. Pred zodpovedaním tejto otázky treba vyriešiť otázku, či návrh na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby spadá do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012. Keďže návrhy organizácie SHAPE sú založené na exekučnej imunite uplatnenej touto organizáciou, vzniká otázka, či – a ak áno, do akej miery – ide v prejednávanej veci o občiansku alebo obchodnú vec v zmysle článku 1 ods. 1 tohto nariadenia. Obe otázky vyvolávajú dôvodné pochybnosti, a preto je potrebné podať návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 9 Súdny dvor Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) vydal rôzne rozsudky, ktoré sú relevantné pre zodpovedanie otázky, či v prejednávanej veci ide o občiansku alebo obchodnú vec. Tento pojem je autonómnym pojmom práva Únie, pri výklade ktorého treba zohľadniť ciele a štruktúru nariadenia č. 1215/2012, ako aj všeobecné právne zásady, ktoré vyplývajú zo všetkých vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov. Na určenie, či je vec občianskou alebo obchodnou vecou, treba preskúmať okolnosti, ktoré charakterizujú povahu právnych vzťahov medzi účastníkmi sporu alebo predmet tohto sporu. Aj spory medzi orgánom verejnej moci a osobou súkromného práva môžu patriť medzi občianske a obchodné veci, no neplatí to v prípade, ak tento orgán koná v rámci výkonu verejnej moci. Na zistenie, či ide o taký prípad, treba určiť, čo tvorí základ žaloby a aké sú podmienky jej podania (pozri najmä rozsudky z 12. septembra 2013, Sunico, C-49/12, EU:C:2013:545, body 33 až 35; z 23. októbra 2014, flyLal, C-302/13, EU:C:2014:2319, body 26 a 30, a z 9. marca 2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, body 33 a 34).
- 10 V prejednávanej veci sa SHAPE v rámci svojho návrhu odvolala na svoju exekučnú imunitu. Preto vzniká otázka, či je táto námietka týkajúca sa exekučnej imunity relevantná pre posúdenie, do akej miery návrhy organizácie SHAPE spadajú do vecnej pôsobnosti nariadenia č. 1215/2012. Je možné, že SHAPE na základe uplatnenej exekučnej imunity koná v rámci výkonu verejnej moci

v zmysle vyššie uvedeného bodu 9. V tejto súvislosti sa kladie prvá otázka písm. a).

- 11 Ak je pre zodpovedanie otázky, či ide o občiansku alebo obchodnú vec, dôležité, či sú návrhy organizácie SHAPE založené na námietke týkajúcej sa exekučnej imunity, vzniká otázka, do akej miery je súd, ktorému bola vec predložená, povinný preskúmať, či bola táto námietka vznesená oprávnene. V takom prípade treba tiež objasniť, či v tejto súvislosti platí pravidlo, že súd musí posúdiť všetky skutočnosti, ktoré má k dispozícii, vrátane námietok spoločnosti Supreme voči uplatnenej exekučnej imunite (rozsudok zo 16. júna 2016, *Universal Music/Schilling*, C-12/15, EU:C:2016:449, bod 46), alebo iné pravidlo. To je predmetom tretej otázky. Okrem toho nie je jasné, či pre zodpovedanie prvej otázky písm. a) má – a ak áno, do akej miery – význam okolnosť, že zaistenie pohľadávky bolo povolené z dôvodu nároku, ktorý spoločnosti Supreme podľa jej názoru vznikol voči organizácii SHAPE v súvislosti s platbou za pohonné látky, ktoré boli dodané pre misiu ISAF, ktorú vedie NATO v Afganistane, pričom tento nárok je predmetom konania vo veci samej. Toho sa týka prvá otázka písm. b).
- 12 V článku 24 bode 5 nariadenia č. 1215/2012 sa uvádza, že „v konaniach týkajúcich sa výkonu rozsudku“ majú výlučnú právomoc súdy členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať. Vzniká otázka, či zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby vykonaného s povolením súdu možno považovať za výkon takeého rozsudku a či toto pravidlo výlučnej právomoci z tohto dôvodu platí pre návrh na zrušenie takeého zaistenia pohľadávky.
- 13 Záporná odpoveď na uvedenú otázku by zodpovedala reštriktívnemu výkladu, ktorý sa má podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora použiť v rámci pravidiel výlučnej právomoci stanovených v (súčasnom) článku 24 nariadenia č. 1215/2012 (pozri napríklad rozsudok z 26. marca 1992, *Reichert II*, C-261/90, EU:C:1992:149, bod 25).
- 14 Do úvahy však prichádza aj opačný záver, teda že návrh na zrušenie zaistenia pohľadávky spadá do pôsobnosti článku 24 bodu 5 nariadenia č. 1215/2012. Taký výklad by zodpovedal judikatúre Súdneho dvora, podľa ktorej pre konania, ktoré úzko súvisia s exekučným konaním, platí článok 24 bod 5 nariadenia č. 1215/2012 (pozri rozsudok zo 4. júla 1985, *Malhé*, 220/84, EU:C:1985:302, bod 12). Toho sa týka druhá otázka písm. a).
- 15 Pri druhej otázke písm. a) by určitú úlohu mohla zohrávať skutočnosť, že návrh organizácie SHAPE na zrušenie zaistenia pohľadávky u tretej osoby je založený na námietke týkajúcej sa exekučnej imunity. Bolo by totiž možné vychádzať z predpokladu, že súdy členských štátov, v ktorých došlo k zaisteniu pohľadávky voči medzinárodnej organizácii, môžu najlepšie posúdiť, či je toto zaistenie nezlučiteľné s exekučnou imunitou, ktorú má táto medzinárodná organizácia na základe medzinárodnej zmluvy, ktorou je príslušný členský štát viazaný, resp. na základe nepísaných pravidiel medzinárodného práva verejného (ktorými je príslušný členský štát tiež viazaný). Táto problematika je predmetom druhej

otázky písm. b). Ak je pre zodpovedanie tejto otázky dôležité, že SHAPE v rámci svojho návrhu na zrušenie sporného zaistenia pohľadávky uplatnila námietku týkajúcu sa exekučnej imunity, aj v tomto prípade je relevantná vyššie uvedená otázka, do akej miery je súd, ktorému bola vec predložená, povinný preskúmať, či bola táto námietka vznesená oprávnene, a či pri tomto skúmaní platí pravidlo uvedené vyššie v bode 11. Táto problematika je tiež predmetom tretej otázky, ktorá je v dôsledku toho relevantná tak pre prvú otázku písm. a), ktorá sa týka výkladu pojmu občianske a obchodné veci, ako aj pre druhú otázku písm. a), ktorá sa týka dosahu článku 24 bodu 5 nariadenia č. 1215/2012 upravujúceho „výkon rozsudku“.

PRACOVNÝ DOKUMENT